

*Saldus novada pašvaldības
kapitālsabiedrību pārvaldības efektivitāte un
atbilstība normatīvo aktu prasībām*

VK revīzijas ziņojums • Rīga, 2016. gada februāris

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

Motivācija

Pašvaldība drīkst iesaistīties komercdarbībā, dibinot tikai tādas kapitālsabiedrības, kuru darbības mērķis ir no pašvaldības autonomajām funkcijām izrietošu un iedzīvotājiem nepieciešamu pakalpojumu sniegšana. Valsts kontrole ir veikusi vairākas revīzijas dažādās pašvaldībās par kapitālsabiedrību darbības pārvaldību, kuru rezultāti parāda, ka pašvaldības pavisam attiecas pret kapitālsabiedrību pārvaldību.

Šādas pašvaldību attieksmes rezultātā pašvaldību iedzīvotāji – pakalpojuma saņēmēji norēķinās par kapitālsabiedrību sniegtajiem pakalpojumiem par maksu, kurā iekļauti nepamatoti izdevumi.

Turklāt Valsts kontrole katru gadu veic likumības revīzijas dažādās pašvaldībās, tajā skaitā par kapitālsabiedrību pārvaldības efektivitāti, un informāciju par konstatētajām neatbilstībām publisko, tādējādi darot pieejamu arī pārējām, nerevidētajām, pašvaldībām. Tomēr nākamajās Valsts kontroles revīzijās citās pašvaldībās atkal tiek konstatēti analogiska rakstura pārkāpumi, kas liecina, ka pašvaldības nemācās no citu pašvaldību kļūdām.

Kapitālsabiedrības (attēls nr. 1), kurās Saldus novada pašvaldībai (turpmāk – *Pašvaldība*) pieder kapitāla daļas, sniedz pakalpojumus sociāli ekonomiski jutīgās jomās – siltumapgāde, ūdenssaimniecība, veselības aprūpe, kurus izmanto būtiska daļa pašvaldības iedzīvotāju.

Revīzija veikta, lai veicinātu efektīvu *Pašvaldības* dibināto kapitālsabiedrību pārvaldību un darbību

Saldus novada pašvaldība

SIA Saldus namu pārvalde

SIA Saldus komunālserviss

SIA Saldus siltums

SIA Saldus tirgus

SIA Saldus medicīnas centrs

*Attēls nr. 1. Saldus novada pašvaldības
kapitālsabiedrības.*

pašvaldības iedzīvotāju interesēs, kā arī novērstu, iespējams, nepamatotu pašvaldības iesaistīšanos komercdarbībā.

Galvenie secinājumi

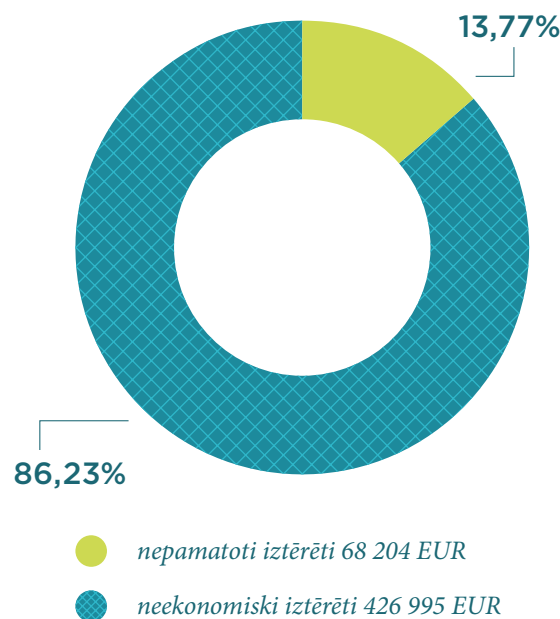
Pašvaldības īstenotā kapitālsabiedrību pārvaldība revidējamā laika posmā nav bijusi efektīva un nav nodrošinājusi kapitālsabiedrību normatīvo aktu prasībām atbilstošu un ekonomisku darbību, kā rezultātā ir nepamatoti un neekonomiski izlietoti kapitālsabiedrību līdzekļi vismaz 495 199 *euro* apmērā (nepamatoti – 68 204 *euro* un neekonomiski – 426 995 *euro* (attēls nr. 2)) un kapitālsabiedrību pakalpojumu saņēmēji ir pārmaksājuši vismaz 110 tūkstošus *euro*.

Kapitālsabiedrību pārvaldība nav efektīva vairāku iemeslu dēļ. Pašvaldība nav veikusi kapitālsabiedrību darbības atbilstības Valsts pārvaldes iekārtas likumam izvērtējumu un nav noteikusi, ko vēlas sasniegt ar līdzdalību kapitālsabiedrībās, kā rezultātā nav pārliecības par Pašvaldības iesaistīšanās komercdarbībā nepieciešamību.

Pašvaldība ar kapitālsabiedrībām noslēgtajos deleģēšanas līgumos nav noteikusi konkrētus veicamos uzdevumus, turklāt ar divām kapitālsabiedrībām – SIA «Saldus tirgus» un SIA «Saldus medicīnas centrs» – vispār nav noslēgti līgumi, kuros būtu noteikti tām veicamie uzdevumi.

Lai gan valdes locekļiem pilnvarojuma līgumos ir noteikts pienākums sagatavot kapitālsabiedrību darba plānus un sniegt kapitālsabiedrību darbības izvērtējumu, šāda informācija netiek sagatavota, un Pašvaldība to arī nepieprasa. Pašvaldība nebija nodrošinājusi arī pašas 2015. gada 26. martā apstiprinātajā kapitālsabiedrību pārvaldības kārtībā¹ noteikto prasību – izstrādāt kapitālsabiedrību vidēja termiņa darbības stratēģiju – izpildi.

Pašvaldība ir veikusi ieguldījumus kapitālsabiedrību pamatkapitālā vairāk nekā 400 tūkstošu *euro* vē-

Attēls nr. 2. Nepamatoti un neekonomiski izlietotie finanšu līdzekļi.

tībā, neparedzot ar pamatkapitāla palielināšanu sa-
sniedzamos mērķus, kā arī Pašvaldība nespēj nodro-
šināt kapitālsabiedrību peļņas 75 169 *euro* apmērā
izlietošanu atbilstoši pašas apstiprinātajai kārtībai².
Vērtējot ar Pašvaldību saskaņotos kapitālsabiedrību
darbību raksturojošos rādītājus, Valsts kontroles ie-
skatā kapitālsabiedrību darbība nav vērsta uz mērķ-
tiecīgu sniegto pakalpojumu kvalitātes uzlabošanu,
jo SIA «Saldus namu pārvalde» netiek nodrošināta
dzīvojamo māju pārvaldīšanas tiesību nodošana
noteiktajā termiņā situācijās, kad īpašnieki ir in-
formējuši par vēlmi pārņemt pārvaldīšanas tiesī-
bas, ir neatbilstoša faktisko izmaksu uzskaitē, kā arī
dzīvojamo māju uzkrājumu uzskaitē, kā rezultātā
kapitālsabiedrībai ir radušies neatgūstami parādi
135 889 *euro* apmērā.

¹ Saldus novada domes 26.03.2015. noteikumi Nr. 3 «Saldus
novada pašvaldības kapitālsabiedrību pārvaldības noteikumi».

² Saldus novada domes 23.08.2012. lēmums Nr. 16, 37.§
«Par kapitālsabiedrību minimāli dividendēs izmaksājamo
peļņas daļas noteikšanu un kārtību, kādā tās tiek iemaksātas
pašvaldības budžetā».

Savukārt SIA «Saldus siltums» ilgstoši saglabājas un arī pieaug siltumenerģijas zudumi (attēls nr. 3), un

Pēc Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas datiem vidēji Latvijā siltumenerģijas piegādē enerģijas zudumi ir 12-18 %

(attēls nr. 4), kas 2014. gadā sasniedza pat 48 % no iegūtā ūdens daudzuma.

Kapitālsabiedrības revidējamā laika posmā ir nepamatoti izlietojušas finanšu līdzekļus 68 204 euro apmērā (attēls nr. 4):

- 25 353 euro – maksājot prēmijas un veicot cita veida materiālo stimulēšanu, kas bija pretrunā ar normatīvajos aktos noteikto;
- 20 879 euro – izmaksājot nepamatotas piemaksas par papildu darbiem vai aizvietošanu;
- 14 246 euro – izmaksājot lielāku darba algu, nekā maksimāli apstiprinātā konkrētajam amatam;
- 6138 euro – izlietojot finanšu līdzekļus par komandējumiem, kas nav saistīti ar kapitālsabiedrību darbību vai darbinieku kvalifikācijas paaugstināšanu;
- 1017 euro – samaksājot par degvielu, kas izmantota kapitālsabiedrību valdes locekļu un darbinieku darba nespējas un atvaļinājumu laikā veiktajiem braucieniem, kā arī norakstot izdevumos degvielu 402 euro vērtībā nepareizas degvielas patēriņa normas piemērošanas rezultātā;

netiek plānotas darbības siltumenerģijas piegādes efektivitātes uzlabošanai, uz ko jau 2009. gadā revīzijā norādīja Valsts kontrole, bet SIA «Saldus komunālserviss» ilgstoši nav novērsti būtiski ūdens zudumi

22,0 %

21,5 %

21,0 %

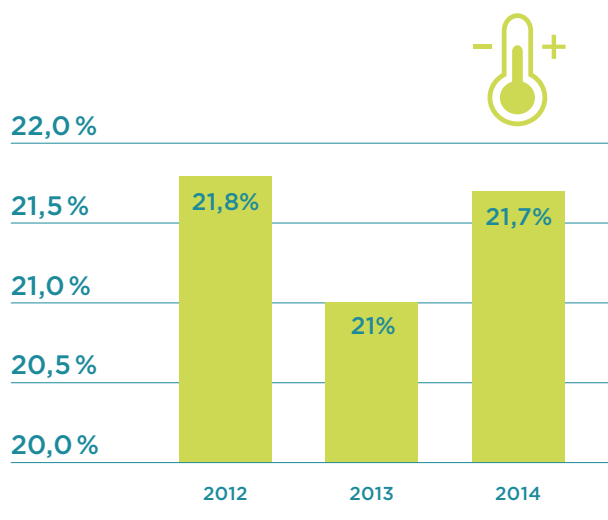
20,5 %

20,0 %

2012

2013

2014

Attēls nr. 3. Siltumenerģijas zudumi SIA «Saldus siltums».

60%

50%

40%

30%

20%

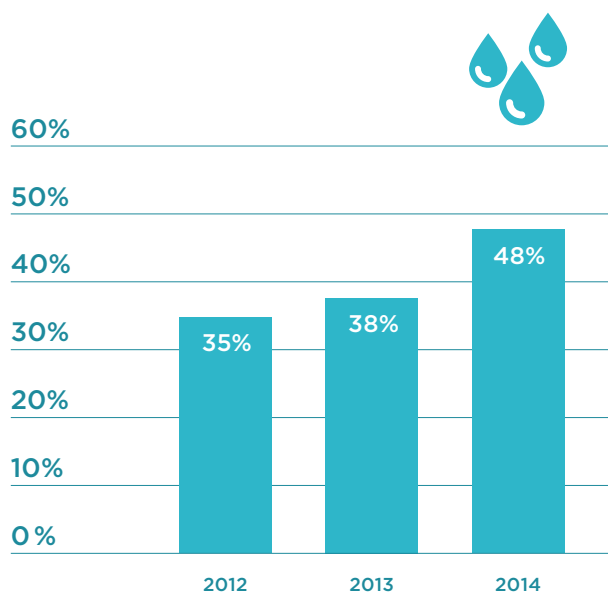
10%

0%

2012

2013

2014

Attēls nr. 4. Ūdens zudumi SIA «Saldus komunālserviss».

- 169 euro – bez attaisnojuma dokumentu sagatavošanas norakstot reprezentācijai paredzētas preces.

Vairākos gadījumos kapitālsabiedrību rīcība ar finanšu līdzekļiem 426 995 euro apmērā nav bijusi arī ekonomiska. Ir pirktas preces un pakalpojumi 373 752 euro vērtībā, neievērojot iepirkumu veik-

šanu regulējošo normatīvo aktu prasības, izlietoti finanšu līdzekļi 53 243 *euro* apmērā prēmijām, nevērtējot darbinieku darba rezultātus un ieguldījumu kapitālsabiedrības attīstībā vai laikā, kad kapitālsabiedrība strādājusi ar zaudējumiem.

Kapitālsabiedrībās ir izlietoti 10 068 *euro* piemaksām par papildu darbu veikšanu, norādot vispārīgus veicamos papildu darbus vai nenorādot tos vispār. Vienā kapitālsabiedrībā darbinieki bija pārcelti prombūtnē esošu darbinieku amatos ar lielāku darba algu un noteikta piemaksa, nevis noteikta piemaksa par aizvietošanu pie esošās darba algas, kā rezultātā par 1592 *euro* palielinātas kapitālsabiedrības izmaksas, kas ir pretēji normatīvajā aktā³ noteiktajam.

SIA «Saldus komunālserviss» pakalpojuma saņēmēji pārmaksājuši vismaz 110 tūkstošus *euro*, maksājot par ūdens apgādi pēc tarifa, kas aprēķina kļūdas dēļ ir nepamatoti palielināts. Turklāt SIA «Saldus komunālserviss» pretēji normatīvajā aktā⁴ noteiktajam nav sagatavojusi jaunus ūdenssaimniecības tarifus, lai gan 2013. un 2014. gadā ūdensapgādes faktiskās izmaksas bija vismaz par 28 % mazākas, bet kanalizācijas izmaksas vismaz par 14 % mazākas nekā apstiprinātā tarifa aprēķinos iekļautās.

Kapitālsabiedrības revidējamā laika posmā nav nodrošinājušas visu ieņēmumu saņemšanu par sniegtajiem pakalpojumiem vismaz 154 636 *euro* apmērā. SIA «Saldus siltums» pretēji normatīvajā aktā⁵ noteiktajam, piemērojot dažiem siltumenerģijas patērētājiem samazinātu tarifu, nav guvusi ieņēmumus 141 094 *euro* apmērā.

3 Publiskas personas finanšu līdzekļu un mantas izšķērdēšanas novēršanas likuma 3. panta 1. punkts.

4 Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 12.05.2010. lēmuma Nr. 1/8 «Ūdenssaimniecības pakalpojumu tarifu aprēķināšanas metodika» 22. punkts.

5 Enerģētikas likuma 6. panta trešā daļa.

Savukārt SIA «Saldus namu pārvalde» ir piemērojusi atlaidi 12 832 *euro* apmērā apsaimniekošanas maksai dzīvokļu īpašnieku pilnvarotajām personām, neiekļaujot šādus izdevumus attiecīgās dzīvojamās mājas apsaimniekošanas maksas aprēķinā, kā arī neparedzot pārējo šīs mājas dzīvokļu īpašnieku pienākumu kompensēt piešķirtās atlaides apmēru. Turklāt dažos gadījumos piemērotā atlaide pārsniedza noteiktās apsaimniekošanas maksas apmēru.

SIA «Saldus medicīnas centrs» nav piemērojusi apstiprinātās cenas vai noslēgtajos telpu nomas līgumos noteikto, tādējādi negūstot ieņēmumus 710 *euro* apmērā.

Būtiskākie ieteikumi

Kopumā revīzijā *Pašvaldībai* sniegti 22 ieteikumi kapitāla daļu pārvaldes, kapitālsabiedrību ieņēmumu un izdevumu administrēšanas, tajā skaitā kapitālsabiedrību iepirkumu organizēšanas, jomās.

Pašvaldībai un kapitālsabiedrībām ieviešot ieteikumus, tiks nodrošināta efektīvāka kapitālsabiedrību pārvaldība, ekonomiski pamatotu kapitālsabiedrību maksas pakalpojumu cenu noteikšana, iepirkumu jomu regulējošo normatīvo aktu prasību ievērošana, novērsta dažāda attieksme pret pakalpojumu saņēmējiem un uzlabota kapitālsabiedrību saimnieciskās darbības un finanšu plānošana, kā arī tiks novērsts neekonomiska un nepamatota finanšu līdzekļu izlietojuma risks.

Latvijas Republikas
Valsts kontrole

